Es vēl visu ko varu paspēt

Līvānos savu vietu lēnām un neatlaidīgi iekaro Zemnieku tirgus, — vieta, kur lauksaimniecības produktu ražotājs pa tiešo un bez starpniekiem var pārdot savu preci. Zemnieku tirgus tapis ar pašvaldības atbalstu, un viena no tā raksturīgākajām iezīmēm ir tas, ka šeit pārsvarā tiek pārdots bioloģiskajās saimniecībās izaugušais. Šo tirdziņu veidojusi uzņēmīga zemnieku ģimene no Vārkavas novada Rožkalna, bet galvenā idejas autore un realizētāja ir viena no jaunākajām ģimenes pārstāvēm – Aija Ancāne. Kad telefonsarunā ar zemnieku saimniecības «Drikaines» īpašnieku Zigfrīdu Ancānu viņš minēja savas meitas kā oficiālās Zemnieku tirgus vadītājas vārdu, atmiņā atausa kāds tēls — dziedoša meitene tautas tērpā, kuras balsī pārpildītā zāle klausās ar aizturētu elpu. Tā bija Aija, toreizējā Preiļu Valsts ģimnāzijas audzēkne, kura trīs gadu laikā, mācoties Preiļos, bieži uzstājās dažāda mēroga sarīkojumos. Tagad Aija Ancāne ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes 4. kursa studente, apgūst uzņēmumu un iestāžu ārējo sakaru vadību.

● Studente, Zemnieku tirgus vadītāja, zaļās ražošanas piekritēja, Jēkabpils Zilā upes kora dalībniece, meitene ar skaistu, skanīgu balsi, deju kopas dalībniece, labdarības akciju orga-

— Kāpēc izvēlējāties šādu specialitāti, un cik tā ir perspektīva šajā nedrošajā laikā?

— Apgūstam publiskās starptautiskās attiecības, kas vairāk vērstas uz sakariem uzņēmējdarbības jomā. Nu jau jāķeras pie bakalaura darba izstrādes. Esmu iecerējusi sev tuvu tēmu — par Zaļo tirgu darbību Latvijā. Ir vērts papētīt to mārketingu un pielietoto stratēģiju. Manuprāt, Zaļo tirgu darbošanās ir radošs process, un pagaidām neviens neņemas «uzlikt uz papīra», kāda būs to attīstība pēc pāris gadiem, jo tāpat neko jau nevar paredzēt. Tomēr domāju, ka ar iegūto specialitāti ārējo sakaru vadībā man būs plašas iespējas studēt ļoti daudzās specialitātēs maģistratūrā, arī ārzemēs. Bet pēc tam — doktorantūrā. Esmu perfekcioniste, un ja kādā jomā ir pēc dažiem gadiem bioloģiskās saimniecības bija kā modes lietas, bet tagad notikusi atsijāšanās, un šajā nozarē darbojas paši izturīgākie. Mūsu saimniecībā graudi, dārzeņi, piena produkti tiek iegūti bez ķīmikāliju pielietošanas, kaut arī bioloģiskā saimniekošana kopumā ir neienesīga. Pārdodot uzpircējiem, bioloģiski saražotie produkti nonāk kopējā masā, un samaksa par tiem tāda pati kā par pārējiem.

— Laikam šī vēlme savu dabiskā ceļā iegūto produkciju pārdot bez nonākšanas kopējā katlā arī pamudināja atsevišķa tirgus izveidei?

— Kad Latvijā sākās krīze, nolēmām savā saimniecībā saražoto produkciju patērētājiem piegādāt pa tiešo. Tirgojāmies Līvānos. Protams, tas bija daudz sarežģītāk nekā līdz tam, kad ...

būs labi.

Mācoties Preiļos, iepazinos ar Elzu Triznu, ārkārtīgi skaistas balss īpašnieci, ar mūzikas skolotāju Ilzi Rožinsku, no viņām iemācījos ļoti daudz. Man ļoti patika tradicionālā dziedāšana. Uzstāšanos bija daudz, svētku reizēs nesanāca pabūt mājās. Augstskolas pirmajā kursā vēl intensīvi darbojos kopā «Rūtoj», bet otrā kursa laikā iestājos tautas deju ansamblī «Līgo» Rīgā, jo pirms tam biju dejojusi Preiļu «Dancaros», un man pietrūka dejotāju kopības sajūtas. Lai arī dzīvē bieži man patīk darīt visu individuāli un vienai, bet reizēm gribas justies arī kā daļai no kāda kolektīva. Bet mūžā pati pirmā reize, kad uzkāpu uz skatuves, bija trīs gadu vecumā konkursā «Cālis».

— Jūsu vārds saistīts arī ar vairākiem labdarības pasākumiem bijušajā Preiļu rajonā.

— Savācu draugus, manuprāt, pašu labākos cilvēkus, kas varētu izdarīt pašas labākās lietas, un kas bija nepieciešami manis izprātotajai idejai. Mēs sadabūjām Līvānu, Preiļu, Vārkavas novadu bērnu invalīdu sarakstus ar adresēm, viņus apciemojām mājās un uzzinājām, ko tieši katrs vēlētos saņemt kā Ziemassvētku dāvanu. Pēc tam, rīkojot koncertus, centāmies šīs lietas savākt. Šādi labdarības pasākumi notikuši jau trīs gadus pēc kārtas, un neesmu pārliecināta, ka arī šogad tādu nesarīkosim. Kaut gan rodas tāda sūra sajūta, jo līdz ar to Adventes

Ancāne Aija (Smirnova)

cionisté, un ja kāda jomā ir, pēc kā tiekties, kāpēc lai to nedarītu? Zināšanu papildināšanai studentu apmaiņas programmā pusgadu esmu studējusi arī Lietuvā. Mācījos angļu valodā, papildus apguvu arī lietuviešu valodu. Dzīvoju kopā ar meitenēm no Nīderlandes, Portugāles, ar jaunieti no Ungārijas. Apguvu jaunas komunikācijas iemaņas, jo katrai tautai ir savas īpatnības.

— Kā jūs skaidrotu jēdzienu «Zaļais tirgus»?

— Manā izpratnē tā ir nevis kāda konkrēta vieta, bet norise, kad Latvijas ražotājs, kas audzē, gatavo, ražo, spēj pats piegādāt patērētājam preci, un garantēt, ka viņš to ir audzējis pats, vai arī iepircis no tāda piedāvātāja, kas produkciju nav apstrādājis ar ķīmiskām vielām, nav to importējis, un tā pilnīgi droši ir Latvijas prece. Protams, dažādu izejvielu vai papildus materiālu sagādē nevar iztikt bez starpniekiem, bet gala produkts ir jāpārdod pašam. Tas ir gan izdevīgāk naudas izteiksmē, gan arī rada lielāku uzticamības pakāpi patērētājam.

— Mācījāties Preiļu Valsts ģimnāzijā, kas izteikti orientēta uz eksaktajām zinībām. Kā jūs pievērsāties lauksaimniecībai?

— Patiesībā ģimnāzijā es absolvēju humanitāro kursu. Taču manas ģimenes dzīvesveids vienmēr ir bijis saistīts ar zemkopību. Maniem vecākiem pieder bioloģiskā zemnieku saimniecība, un mēs cenšamies dzīvot un domāt pēc iespējas «zaļāk». Mammai, tētim, man un jaunākajam brālim Kristapam «Drikaines» kļuvušas par tādu lielu ģimenes uzņēmumu un arī par hobiju. Vēl pirms sarežģītāk nekā līdz tam, kad rītos noteiktā laikā piebrauca piena pārstrādes uzņēmuma mašīna un aizveda slaukumu. Tirgošanās bez starpniekiem prasīja daudz papildus darba, arī izdevumus. Pateicoties Līvānu novada domes atbalstam, ieguvām nomā telpu pastāvīgai izmantošanai. Tas bija liels izaicinājums, jo pilsētā jau darbojās viens, pircēju iecienīts, tirgus. Es kļuvu par oficiālo Zemnieku tirgus vadītāju. Ieguldījām daudz darba telpas un apkārtējā laukuma savešanai kārtībā, lai tie atbilstu visām prasībām. Dibinājām kontaktus, apzinājām un aicinājām ražotājus. Tagad te ir iekārtotas tirdzniecības vietas, piena produkcijas pārdevējiem — visām sanitārijas prasībām atbilstoši apstākļi. Tirdzniecības vietas var izmantot ne vien zemnieki, bet ikviena fiziska persona, kas vēlas pārdot paša saimniecībā saražotus dārzeņus, rokdarbus un citas lietas, ko cilvēks pats izgatavojis. Arī pircēju loks ir patstāvīgs, Zemnieku tirgum ir savi uzticīgi klienti. Es gan nevaru teikt, ka tas viss ir īpaši atmaksājies, tomēr par to, kas izdevies, ir neatsverama gandarījuma sajūta, un varbūt šajos laikos nevajag visu pārrēķināt naudā? Pagaidām vairāk cenšos domāt par Zemnieku tirgus vidi nekā par mārketingu, un šajā jomā sasniegtais mani apmierina, — te nav burzmas, nav importa preču, te nopērkama apkārtējos novados bioloģiski ražota pārtika. Zemnieku tirgus izveidošana ir mans projekts, bet šogad tam sanāk veltīt mazāk uzmanības, jo esmu aizņemta ar gatavošanos augstskolas absolvēšanai. Tomēr tirgū ierodos regulāri un noteiktās dienās esmu tur sastopama, kārtoju visu

nizētāja, cilvēks, kas par sevi saka, — es vēl paspēšu, — tāda ir Aija Ancāne. Ko vēl par viņu piebilst? Meitene ar sastrādātām rokām. No govs slaukšanas, no traktora vadīšanas, no darba siena pļavā, dārzā, no visa darāmā, kas saimniecībā tobrīd vajadzīgs. Un vēl — meitene ar daudziem skaistiem, nākotnei izvirzītiem mērķiem. Foto: A. Šņepsts

dokumentāciju, ko pieprasa dažādas iestādes. Sakarā ar tirgus atvēršanu mūsu pašu saimniecībā saražotās produkcijas apjoms ļoti palielinājies, to piegādājam arī tirgum Rīgā. Tāpēc stingri jāseko kvalitātes kontrolei.

Jāteic gan, ka pēdējā mēneša laikā pirktspēja kritusies, taču es saprotu arī pilsētas iedzīvotājus, — jāpalaiž bērni uz skolu, sākusies apkures sezona, bez tam gandrīz katrs savā vai lauku radu dārzā pacenties kaut ko priekš sevis izaudzēt.

— Jūs esat arī Jēkabpils Zilā upes kora dalībniece, piedalāties šovā «Koru kari». Kāpēc ne Preiļu kora sastāvā? Un kā paspējat visu savienot?

— Pēdējā laikā ļoti daudz stundu pavadu ceļā starp Jelgavu, Rīgu un Jēkabpili. Pēc lekcijām sēstos pie stūres savā automašīnā, Rīgā savācu citus dziedošos studentus un laižam uz Jēkabpili, kur notiek kora mēģinājumi. Atpakaļ Rīgā reizēm nokļūstam ap pieciem no rīta. Atzīšos, ka dažkārt dien lekcijas esmu arī nogulējusi. Bet Jēkabpils kora sastāvā esmu tāpēc, ka toreiz, kad notika atlase, vēl nebija skaidra informācija par to, vai Preiļiem būs savs koris.

Protams, izbalsošana šovā ir sāpīga, bet ar tādu iespēju jārēķinās jebkuram korim. Ikviens koris cenšas uzstāties pēc labākās sirdsapziņas, un visi par savām negulētajām stundām un intensīvo darbu mēģinājumos pelnījuši uzvaru. Bet visu jau noteic fanu balsojums. Koru kļūst aizvien mazāk, tāpēc konkurence sīvāka, tagad jāuzstājas ar divām dziesmām. Uzvaras gadījumā mūsu kora balva — bankas dāvātie 15 000 eiro — nonāks invalīdu biedrības centrā jauna transporta līdzekļa iegādei, lai varētu pārvadāt cilvēkus, kas izmanto palīglīdzekļus. Es neticu, ka cilvēki balso tikai par kori, es domāju, ka viņi balso par kora mērķi.

— Vai jums nekad nav bijusi doma par tālāku muzikālo izglītību un lielo skatuvi? No kā jūsu gēnos skaistā balss un mīlestība pret tautas dziesmu?

— Jā, tas man palicis kā nepiepildīts sapnis. Bet domāju, ka dzīvē vēl ir daudz iespēju, un, ja pa īstam gribēsies saistīt sevi ar mūziku, vēl to izdarīšu. Dziedāšana nav tā lieta, ko varētu pazaudēt. Esmu absolvējusi Līvānu mūzikas skolas akordeona klasi. Darbojos Preiļu Valsts ģimnāzijas folkloras kopā «Rūtoj», un uzskatu to par vienu no vislabākajām jauniešu folkloras grupām. Tajā guvu kolosālu pieredzi. Bet balss tembrs laikam nācis pūrā no manas vecvecmāmiņas, dziesmu teicējas Anna Kažas, folkloras kopas «Naktineica» pirmās dalībnieces. Manai mammai Astrīdai, Annas Kažas mazmeitai, arī ir laba balss, viņa zina daudz dziesmu. Mūsu ģimenē svētku reizēs vienmēr skan dziesmas. Un arī ikdienā, — ja mamma dungo, zinu, viss ir kārtībā, un viss laikā neesi kopā ar savu ģimenei, ka palaid garām kaut ko būtisku, kas notiek tieši ar tev tuvajiem cilvēkiem šajā skaistajā laikā. Tieši Ziemassvētku dienās savāktās dāvanas jāsakomplektē un jānogādā bērniem.

Mazie ir visdažādākie. Gan tādi, kas dzīvo ļoti mīlošās ģimenēs, bet Dieviņš viņiem nav iedevis veselību, gan arī tādi, kas īsti pat nezina, kas ir mamma, kas — tētis. Bet viņu sapņiši — ne jau par Disnejlendu, bet ikdienišķām lietām – par zīmēšanas bloknotu un flomāsteriem, un daudziem pat vispār nekādas izsapņotas vēlmes. To visu nācies izdibināt, pacietīgi uzdodot daudzus jautājumus.

Kad Ziemassvētku vakarā aizbrauc ciemos pie mazas, tevi gaidījušas, meitenītes un pavadi pāris stundas, saliekot viņai uzdāvināto bērnu gultiņu, tad sāc pārdomāt visas savas vērtības un novērtēt, cik dzīve patiesībā tev daudz devusi. Šajās akcijās mēs ieraudzījām un apguvām spēju novērtēt lietas, par kurām ļoti daudziem cilvēkiem nav ienācis prātā.

Labdarības koncertu apmeklētāju sadāvinātās mantas nogādājām arī sociālajā dienestā, izdalījām trūcīgām ģimenēm. Mūs ļoti atbalstīja Preiļu un Līvānu novadu domes, Rožupes sieviešu klubiņš. Pirmajā akcijas gadā mēs gandrīz visi vēl bijām pamatskolēni. Vienu gadu mēs koncertos rādījām pašu sagatavoto videofilmu par vardarbību, jo pirms tam biju veikusi pētījumu par vardarbību pret bērniem Preiļu rajonā.

L. Rancāne